

	Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни <i>Методологія філологічних досліджень</i>			
		Статус дисципліни <i>обов'язковий компонент (цикл фахової підготовки)</i>			
Галузь знань	03 Гуманітарні науки				
Спеціальність	035 Філологія				
Освітні програми	ОНП «Філологія (українська мова та література)»				
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)				
Форма навчання	денна				
Курс	перший				
Семестр	другий				
Обсяг дисципліни	Кредити	3	Години	90	
	Лекційні			16	
	Практичні/семінарські			14	
	Лабораторні			-	
	Самостійна робота			60	
Семестровий контроль	екзамен				
Викладач	<i>Михида Сергій Павлович, доктор філологічних наук, професор</i>				
Контактна інформація	<i>s.p.tykhuda@cuspu.edu.ua</i>				
Кафедра	<i>української філології та журналістики</i>				
Факультет	<i>української філології, іноземних мов та соціальних комунікацій</i>				
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	<p><i>Курс «Методологія філологічних досліджень» є обов'язковою навчальною дисципліною, важливою в системі підготовки аспірантів спеціальності 035 Філологія. Курс дає необхідні для аспіранта знання про методи літературознавчих та лінгвістичних студій, поглиблює володіння інструментарієм та термінологією філологічних досліджень, що уможливує проведення філологічних досліджень.</i></p> <p><i>Є базовим у формуванні професійної компетенції аспірантів.</i></p>				
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	<p><i>Метою курсу є формування в аспірантів методологічної та наукової культури, засвоєння компетентностей, які уможливають проведення філологічних досліджень.</i></p> <p><i>Завдання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• окреслити предмет і завдання методології філологічних досліджень;</i> <i>• ознайомити з історією становлення основних напрямів філологічних досліджень і типологією методів наукового дослідження;</i> <i>• сприяти засвоєнню аспірантами теоретичних</i> 				

	<p><i>основ традиційних і новітніх методологій філологічних досліджень;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>• створити умови для вироблення навичок ефективного вибору і застосування методів, принципів і прийомів філологічних досліджень у науковій практиці.</i>
<p>Компетентності</p>	<p>Інтегральна компетентність (ІК). Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>ЗК 02. Знання стандартів сучасної науково-дослідницької діяльності, вимог, необхідних для втілення наукового дослідження та опублікування, включаючи критичну обізнаність та інтелектуальну чесність;</p> <p>ЗК 04. Здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні;</p> <p>ЗК 05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;</p> <p>ЗК 06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), обґрунтовувати власні оригінальні концепції;</p> <p>ЗК 08. Здатність рецензувати публікації (наукові статті, монографії, підручники, посібники тощо) та презентації (виступи на конференціях, наукових семінарах та ін. фахових заходах), а також брати участь у міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію;</p> <p>ЗК 09. Дотримуватись норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного наукового дослідження.</p> <p>Фахові компетентності (ФК)</p> <p>ФК 1. Уміння аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів з урахуванням міжнародних стандартів і рекомендацій.</p> <p>ФК 5. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.</p> <p>ФК 8. Здатність в умовах методологічного плюралізму в сучасній філології обирати оптимальну методологічну стратегію для самостійного вирішення науково-дослідних завдань у сфері професійної діяльності.</p>

<p>Програмні результати (Чому можна навчитися)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ПРН 1. Знати основні класичні й новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації та найвагоміші сучасні досягнення. Розуміти, характеризувати, аналізувати, порівнювати, класифікувати й критично оцінювати різні напрямки і школи в лінгвістиці та літературознавстві. • ПРН 2. Знати стандарти сучасної науково-дослідницької діяльності, вимоги, потрібні для втілення наукового дослідження та його опублікування. • ПРН 4. Обґрунтовувати вибір адекватної методології для предмету філологічного дослідження, запроваджувати актуальні методи наукових досліджень для розв'язання визначено кола проблем і завдань у галузі літературознавства/мовознавства. • ПРН 5. Проектувати та здійснювати наукове теоретичне і прикладне дослідження в конкретній філологічній галузі. Генерувати нові креативні ідеї та власні оригінальні концепції.
<p>Зміст дисципліни</p>	<p><i>Модуль 1.</i> Тема 1. Методологічні основи наукового пізнання. Поняття про методологію наукового дослідження. Типологія методів. Тема 2. Жанровий дискурс наукових досліджень. Методика. Оформлення. Апробація. Академічна доброчесність. Тема 3. Парадигма мовознавчих досліджень. Тема 4. Компаративістика у мовознавстві (порівняльно-історичний метод, зіставне, типологічне, генетичне дослідження мов) Тема 5. Соціолінгвістика й психолінгвістика: дискурс та методи. Тема 6. Поетики. Тема 7. Психологія і літературознавство. Тема 8. Текстоспрямовані підходи. Формалізм. Структуралізм. Постструктуралізм. <i>Модуль 2. ІНДЗ (навчальний проєкт)</i></p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.</p> <p>Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - семінари; - проєкти; - аналітичні звіти, реферати, есе;

	<p>- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;</p> <p>- контрольна робота;</p> <p>- інші види індивідуальних та групових завдань.</p> <p>Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.</p> <p>Поточний контроль. <i>Завданням поточного контролю</i> є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.</p> <p>Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.</p> <p>У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.</p> <p>Підсумковий контроль. <i>Завданням підсумкового контролю</i> є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p>Політика курсу ґрунтована на дотриманні принципів академічної доброчесності відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затвердженого вченою радою, протокол № 2 від 30.09.2019; № 10 від 07.02.2022).</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>1. ДСТУ 3017:2015 “Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять”. Київ : ДП “УкрНДНЦ”, 2016. 38 с. URL :</p>

https://lib.zsmu.edu.ua/upload/intext/dstu_3017_2015.pdf
2. Методологія філологічних досліджень. Google Classroom. URL : <https://classroom.google.com/u/0/c/NTg3OTA3MzAxNzE3?hl=ru>

Матеріально-технічне забезпечення

Аудиторія теоретичного навчання, мультимедійне обладнання, проектор, ноутбук, смартфон, презентаційні матеріали тощо.

Рекомендована література

1. Агеєва В. За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини: 2-е видання, випр. Київ : Віхола, 2023. 360 с.
2. Астрахан Н. І. Художня концепція людини у романі-притчі В. Голдінга «Володар мух»: обрії дидактичної інтерпретації . *Імідж сучасного педагога*, (2(209), 2023. С. 122–128.
3. Астрахан Н. І. Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 296 с.
4. Баррі Пітер. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
5. Вітченко А. О., Вітченко А. Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі : підруч. Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2020. 272 с.
6. Галян О. В. Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність. Видання друге, перероблене і доповнене. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 38 с.
7. Глущенко В. Принципи й підходи у структурі порівняльно-історичного методу. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки : зб. наук. праць*. Одеса : Астропринт, 2023. № 36. С. 70-83.
8. Гнатюк М. І. Іван Франко і проблеми теорії літератури : навч. посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2011. 240 с.
9. Гребенюк Т. В. Академічна доброчесність. Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. 108 с.

10. Грицик Л. В. Українська компаративістика: концептуальні проєкції. Донецьк : Юго-Восток, 2010. 297 с.
11. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї. Київ : Грані-Т, 2013. 548 с.
12. Зборовська Н. Код української літератури: Проєкт психоісторії новітньої української літератури. Київ : «Академвидав», 2006. 504 с.
13. Івашина О. О., Михида С. П. Архетипи Священного Шлюбу й Самості у прозі Марії Матіос. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія*, 2023, № 3. С. 107–112.
14. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 2-ге вид.. Київ : Алерта, 2019. 492 с.
15. Ковтюх С. Л., Кирилюк О. Л., Андреева Т. В. Культура наукової мови : навчальний посібник. Кіровоград, 2011. 148 с.
16. Король Л. Бренд письменника й образ автора: кореляція понять. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*, (19), 2022, С. 47–53.
17. Лагодієнко В., Іванченкова Л., Лагодієнко О. Вибір методології наукового дослідження. *Підприємництво та інновації*, (25), 2022. С. 133–137.
18. Левченко Т. М., Шимченко Л. А. Академічне письмо як компонент професійної підготовки здобувачів вищої освіти. *Академічні Студії. Серія «Педагогіка»*, (2), 2023. С. 101–106.
19. Левчук Т. Філологічний підхід як методологічна стратегія: розвідки І. Денисюка про Лесю Українку. *Волинь філологічна: текст і контекст*, 2024, № 37. С. 240–255.
20. Література. Теорія. Методологія. / упор. і наук. ред. Д. Уліцької. 2-ге вид. Київ : Вид. дім «Кієво-Могилянська академія», 2008. 543 с.
21. Маленко О. О. Українське мовознавство як науковий дискурс: історія, теорія, практика : навч. посіб. Харків : ХНПУ, 2021. 164 с.
22. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І.

Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.

23. Михида С. П. Психопоетика українського модерну : проблема реконструкції особистості письменника. Кіровоград : «Поліграф- Терція», 2012. 352 с.
24. Михида С. П. Психохронотоп межі болю. *Вісник науки та освіти*. 2023. №1(7). С. 173–186.
25. Михида С., Гонтар А. Психоавтобіографізм малої прози Валер'яна Підмогильного. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, (210), 2024. С. 189–194.
26. Михида С. П., Замороз Є. О. Соматичні маркери психологічного портрету Ольги Кобилянської (на матеріалі малої прози). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, (211), 2024. С. 85–90.
27. Модернізм в українській літературі ХХ – початку ХХІ століття: пам'ять, коди, практики: монографія, відповідальний редактор Тарас Пастух, Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2023, 758 с.
28. Національний дискурс і мовно-культурні коди Північного Причорномор'я : колективна монографія / Т. П. Шестопалова, Н. А. Алексеєва, Т. А. Денищич та ін. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 340 с.
29. Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. Київ : Вид. дім “Києво-Могилян. акад.”, 2006. 347 с.
30. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
31. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. Київ: Основи, 2024. 632 с.
32. Партико З. В. Основи наукових досліджень: підготовка дисертації : навчальний посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Ліра-К, 2017. 231 с.
33. Пахаренко В. Метамодернізм як мистецький

напряом: роздуми про новий тип світосприйняття.
Українська мова та література. 2021. Ч. 7–8.
С. 56–68.

34. Пахаренко В. Секрети мистецтва слова. Київ : Вид. дім «Освіта», 2023. 408 с.
35. Потебня О. Естетика і поетика слова : збірник. Київ: Мистецтво, 1985. 301 с
36. Психологія мовлення і психолінгвістика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Калмикова Л. О., Калмиков Г. В., Лапшина І. М., Харченко Н.В.; За заг. ред. Л. О. Калмикової. Київ : ПереяславХмельницький педагогічний інститут, в-во «Фенікс», 2008. 245 с.
37. Савина А. Ю. Поняття «металітература» у теоретико-літературному дискурсі. *Вчені записки Таврійського національного університету імені Ві Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 2021, 32.71. С. 186–192.
38. Семків Р. Як читати українських класиків. Київ : Rabulum, 2022. 228 с.
39. Соціальне у мові та мова в соціумі : монографія на пошану доктора філологічних наук, професора Лариси Масенко / О. Доценко, М. Жуйкова, Н. Кісс [та ін.] ; наук. ред. та упоряд. Н. Ясакова ; Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ : НаУКМА, 2023. 547 с.
40. Стежко Ю. Методологія лінгвістичних досліджень в імперативах постмодернізму. *Philological Treatises*, 2021, 13.1. С. 100-110.
41. Струганець Л. Кононенко В. Прагматика художнього тексту: пошуки новостилію : монографія. Київ; Івано-Франківськ : Прикарп. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2021. 365 с.
42. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація : навч.-метод. посіб. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.
43. Фащенко В. У глибинах людського буття : літературознавчі студії. Одеса : Маяк, 2005. 640 с.

	44. Широков В. А. Парадигмальні засади лінгвістики першої половини ХХІ століття. <i>Мовознавство</i>. 2021. № 5. С. 3–16. 45. Шумарова Н. П. Соціолінгвістика : навчальний посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2015. 157 с. 46. Яхонтова Т. В. Жанри первинної наукової комунікації: сучасні тенденції розвитку. <i>Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія : Філологічні науки. Мовознавство</i>. 2014. № 2. С. 135–140.